

Hospice betegellátó tevékenység Magyarországon, 2009 - a Magyar Hospice-Palliatív Egyesület felmérése alapján

Összeállította:
Dr. Hegedűs Katalin
a Magyar Hospice-Palliatív Egyesület elnöke
www.hospice.hu

A Magyar Hospice-Palliatív Egyesület felmérése szerint 2009-ben 69 betegellátó intézmény illetve otthoni szolgálat végzett hospice tevékenységet Magyarországon, hússzal több, mint az előző évben. A növekedést elősegítette, hogy a 193/2008 (VII.31.) Kormányrendelet az otthoni szakápolás finanszírozásáról (a 43/1999 (III.3.) Kormányrendelet módosítása) egyszerűbbé és decentralizálttá tette az otthoni hospice szolgálatok kialakítását: a megyék (MEP-ek) által történő szerződéskötést teszi lehetővé.

Az OEP 500 millió Ft-ot különített el az otthoni hospice ellátás fejlesztésére és ezt az összeget a megyék között lakosságszám arányában osztotta fel. (Ebből 337, 5 millió Ft volt a teljesítés az OEP adatai alapján.)

A hospice szervezetek megoszlása 2009-ben a következő volt:

- 11 hospice bentfekvő részleg (171 ágy)
- 53 hospice otthoni ellátást végző szolgálat (ebből 6 csoport több megyében is működik)
- 2 ápolási intézetben ill. idősök otthonában hospice jellegű ápolás (15 ágy)
- 3 hospice mobil team (kórházi támogató csoport)

(a hospice ellátókat ld. az 1. sz. mellékletben)

Összesen 186 ágy állt rendelkezésre, ami csökkenő tendencia az előző évihez viszonyítva. A kórházak ugyanis befagyasztották a bentfekvő hospice részlegek kialakítását, fejlesztését - ami különösen azért jelent nagy problémát, mivel egyébként a krónikus ágyak kialakítása folyamatosan napirenden van, és - tekintettel az otthoni hospice ellátás gyors fejlesztésére - így nagy aránytalanságok alakulnak ki: nincs hospice bentfekvő háttér. A 337/2008.(XII.) Korm. rendelet 8/A.§-a értelmében egy lehetőség van: a kihasználatlan vagy szerződéssel nem rendelkező ápolási és krónikus ágyak átcsoportosíthatók hospice ágyra.

Az OEP finanszírozás a pályázati úton befogadott bentfekvő részlegek esetében a 43/1999-es finanszírozási kormányrendelet 8. melléklete alapján krónikus ellátások címszó alatt, kiemelt rehabilitációs ellátásként történt (1,7-es szorzóval, ami 2009-ben 5600 Ft volt) - ld. az 1.sz. táblázatot.

1. sz. táblázat: 8. számú melléklet a 43/1999. (III. 3.) Korm. Rendelethez- Krónikus ellátások

Kódja	Megnevezése	Szorója	
00001	Ápolási tevékenység	1,0	
00015	Krónikus ellátás	1,2	
00019	Rehabilitációs	„A” minősítésű**	1,7
00020	ellátás*	„B” minősítésű**	1,4
00021		Minősítés nélküli	1,2
00017	Központi idegrendszeri sérültek és tartós légzésbénultak rehabilitációs ellátása		3,6

00022	Pályázati úton befogadott hospice ellátás	1,7
-------	---	-----

Az otthoni hospice ellátás esetében 43/1999.(III.3.) Korm. rendelet 35.§-a alapján az otthoni szakápolás 1,2-es szorzójával történt a finanszírozás, amelynek időtartama maximum 50 nap, az otthoni szakápolás alapdíjának 120%-a (amely meghatározott feltételek esetén kétszer meghosszabbítható) Az otthoni hospice ellátás napidíja 2009-ben 3840 Ft volt.

2009-ben 4861 volt az ellátott hospice betegek száma az adatszolgáltató 49 szervezet szerint (1991 és 2009 között összesen **35.329**). Ebből a bentfekvő részlegek 1887, az otthoni hospice szolgálatok 2974 hospice beteget láttak el. Az ellátott hospice napok száma összesen 83.777 volt.

A daganatos betegek aránya 97%, az átlagos gondozási idő 40 nap, a bentfekvő részlegekben az ágykihasználtság 80%, a halálozási arány 74,2%, az otthon meghalt betegek aránya 38% volt. (Az előző évben a daganatos betegek aránya 90% , az átlagos gondozási idő 45 nap, a bentfekvő részlegekben az ágykihasználtság 83%-os, a halálozási arány 73%, az otthon bekövetkezett halálozás 53% volt.) A betegek életkori megoszlására jellemző, hogy az előző évekhez viszonyítva fiatalabb betegek kerültek hospice ellátásba (61-70 év közöttiek, szemben az előző évekkel, ahol a 71-80 éves korosztály volt túlsúlyban).

Az otthoni hospice tevékenység %-os megoszlása a következő (zárójelben feltüntettük a 2008. évi adatokat): ápolás: 58% (62%); tartós fájdalomcsillapítás: 21% (19,4 %); gyógytorna: 4% (3,8%); fizioterápia: 1% (0,7%), szociális tevékenység: 2% (1,8%); diétás gondozás: 2% (2,4%); mentálhigiénés tevékenység: 3% (2,5%); gyógyszerelés, palliatív terápia: 10% (7,2 %). Sajnos ezek az arányok továbbra sem nem tükrözik a hospice ellátás komplexitását, bár a tartós fájdalomcsillapítás és a gyógyszerelés-palliatív terápia tevékenységben némi növekedés figyelhető meg. A tevékenységi kódok értelmezése, amelyet a honlapunkon is közöltünk, feltehetően segített a szolgálatoknak, ld: www.hospice.hu/hhirek.php?kinyit=13#13

Komplex tevékenységet Budapesten, Miskolcon és Pécsen találhatunk. A Magyar Hospice Alapítvány által működtetett Budapest Hospice Ház a bentfekvő részlegen és az otthoni ellátás koordinációs központján kívül helyt ad fájdalomambulanciának, pszichoonkológiai rendelésnek, telefonos lelkiség- szolgálatnak, gyászcsoporthoz és nappali szanatóriumnak is. A miskolci Semmelweis Kórházban levő Erzsébet Hospice Otthon (Erzsébet Hospice Alapítvány) is hasonló szolgáltatásokat működtet. Pécsen bentfekvő, otthoni és szociális ellátás, valamint oktatási központ működik.

Az országos szintű személyi ellátottság alakulását a **2. sz. táblázat** szemlélteti:

2. sz. táblázat: Hospice személyzet, 2007 - 2009

Hospice személyzet, 2007 ¹	Hospice személyzet, 2008 ²	Hospice személyzet, 2009 ³
95 orvos	103 orvos	108 orvos
435 ápoló	509 ápoló	591 ápoló
62 gyógytornász	73 gyógytornász	100 gyógytornász
47 pszichológus/ mentálhigiénikus	53 pszichológus/ mentálhigiénikus	56 pszichológus/ mentálhigiénikus
95 önkéntes	133 önkéntes	143 önkéntes
31 lelkész	35 lelkész	28 lelkész
37 szociális munkás	43 szociális munkás	41 szociális munkás

¹ 35 adatszolgáltató

² 45 adatszolgáltató

³ 49 adatszolgáltató

34 dietetikus	40 dietetikus	46 dietetikus
43 adminisztrátor/ koordinátor	46 adminisztrátor/ koordinátor	51 adminisztrátor/ koordinátor
7 foglalkozás terapeuta	9 foglalkozásterapeuta	7 foglalkozásterapeuta
8 gyászolókat segítő	14 gyászolókat segítő	9 gyászolókat segítő
4 mentőtiszt	4 mentőtiszt	-
1 fizioterápiás asszisztens	-	-
Összesen: 899 fő	Összesen: 1062 fő	Összesen: 1180 fő

A hospice minimumfeltételekről szóló rendelet (15/2004. (III.8.) ESZCSM rendelet) előírja a multidiszciplináris team meglétét, valamint a tanfolyami végzettséget minden hospice munkatárs számára. Az adatszolgáltatás szerint a hospice-okban dolgozó orvosok 77,8 %-a, az ápolók 89,7 %-a gyógytornászok 83%-a, a pszichológusok/mentálhigiénikusok 85,8 %-a, az önkéntesek 86 %-a, a lelkészek 39 %-a, a szociális munkások 78 %-a, a dietetikusok 68 %-a, az adminisztrátorok/koordinátorok 81,5 %-a, a foglalkozásterapeuták 57 %-a és a gyászolókat segítő 55 %-a végzett hospice tanfolyamot vagy palliatív továbbképzést. Az arány jóval magasabb az előző éveknél, ami annak is köszönhető, hogy az ÁNTSZ folyamatosan ellenőrzi a tanfolyami végzettséget, illetve az OEP szerződések mellékletét is képezi a dolgozók képzési igazolása.

2009-ben 1038 fő végzett el valamilyen hospice továbbképzést, összesen 12 helyszínen. *(Ld. a 2. sz. mellékletet is.)*

A működés forrásait tekintve az OEP támogatás 2009-ben mintegy 70%-át tette ki a valódi hospice ellátásnak, és az igazi, minőségi hospice működéshez továbbra is szükséges az egyéb források keresése is. A 49 adatközlő közül jelezte, hogy az OEP vagy a szociális bevételeken túl egyéb forrást is felhasználtak:

3. sz. táblázat: Egyéb forrást is felhasználó hospice ellátók 2009-ben (a hospice tevékenység kezdetének sorrendjében)

Hospice szolgálat neve (hospice tevékenység kezdete)	Egyéb források
Magyar Hospice Alapítvány (1991)	SZJA 1%-a, pályázat (NCA), önkormányzati támogatás, adományok
Szombathelyi Hospice Alapítvány (1992)	SZJA 1%-a, pályázatok (NCA), önkormányzat, vállalkozók, magánszemélyek adományai, gyógyszercégek
Miskolc, Erzsébet Hospice Alapítvány (1994)	SZJA 1%-a, pályázatok (NCA, Munkaügyi Központ), adományok
Tatabánya, Hospice Szeretetszolgálat Alapítvány (1994)	SZJA 1 %-a, alapítványi támogatás, adományok
Debrecen, Szent Erzsébet Hospice Házi Beteg gondozás (1994)	Szt. Erzsébet Otthon támogatása
Miskolc, Erzsébet Hospice Otthon (1995)	Alapítványi támogatás, adományok
Kecskemét, Ölelő Kéz Alapítvány (1995)	SZJA 1 %-a, alapítványi támogatás, adományok
Pécs, Szociális Háló Egyesület (1996)	SZJA 1%-a, pályázatok (NCA, TÁMOP, OMNF), adományok
Kaposvár, Nevitt Cindy Szolgálat (1996)	Vállalkozói támogatás, alapítványi támogatás
Sóstói Idősek Otthona, Hospice Részleg, Naplemente Alapítvány (1997)	SZJA 1%-a, pályázat (NCA), adományok
Tatabánya, Nefejejs Ápoló Ház (1999)	SZJA 1%-a, alapítványi támogatás, adományok
Budapest, MAZSIHISZ Szeretkórház (2001)	Alapítványi támogatás, pályázatok (NCA, MAZSIHISZ), adományok
Dombóvár, Alkony-Támasz Alapítvány (2001)	SZJA 1%-a, alapítványi támogatás, adományok
Budapest, Gondoskodás 2000 (2004)	Profittermelő tevékenységekből átcsoportosítás

Pécs, Betegápoló Irgalmas Rend, Hospice (2004)	SZJA 1%-a, alapítványi támogatás, adományok
Eger, Markhot Ferenc Kórház, Hospice (2004)	Adományok
Zalaegerszeg, Mónika Bt (2004)	SZJA 1%-a, alapítványi támogatás, adományok
Pécs-Baranyai Hospice Alapítvány (2004)	SZJA 1%-a, adományok
Budapest, Szent Rita Szolgálat (2004)	Adományok, pályázat (TÁMOP)
Békéscsaba, Czachó Bt (2004)	Adományok
Salgótarján, Tábita Bt (2004)	Alapítványi támogatás
Budapest Hospice Ház (2005)	SZJA 1 %-a, pályázat (NCA), adományok
Szeged, Gondoskodás 2003 (2005)	Alapítványi támogatás
Majosháza, Református Egyházközség Szolgálat (2005)	SZJA 1%-a, Pályázatok (NCA), adományok
Cegléd, Homecare 2002 (2005)	Alapítványi támogatás
Budapest, Korányi Hospice (2007)	Alapítványi támogatás
Nagyatád Hospice Osztály (2007)	Alapítványi támogatás

A 49 adatközlő közül 27 szervezet használt fel egyéb forrásokat is a hospice ellátás fejlesztéséhez. Említésre méltó, hogy 14 hospice szervezet rendelkezik az SZJA 1 %-ának bevételeivel, és 11 hospice ellátó nyert el NCA, TÁMOP vagy egyéb pályázati támogatást. Jellemzően a legfrissebben alakult hospice ellátó szervezetek még nem alakították ki a menedzsmentnek ezt a nagyon fontos elemét.

A hospice szolgálatok túlnyomó többsége működtet valamilyen minőségirányítási rendszert.

A szervezetek által kiemelt legfőbb nehézségek az alábbi problémák köré csoportosulnak (zárójelben az említések száma):

- Tájékozatlanság és együttműködés hiánya (főleg házi orvosok) (16)
- Anyagi nehézségek, alulfinanszírozottság (14)
- Későn kerülnek a betegek a hospice-ba (11)
- Orvoshiány, szakember hiány (gyógytornász, pszichológus) (8)
- Problémák OEP-pel, MEP-pel (dokumentáció, elvonások) (5)
- Infrastrukturális problémák (5)
- Bizonytalanság az elrendelésről (pl. terminális állapot) (4)
- Szemléleti problémák (2)
- Egyéb források megtalálása (1)
- Szociálisan hátrányos helyzetű családok (1)

A hospice ellátókról és ellátásról részletes információ található a www.hospice.hu honlapon.

Az előző jelentéseket ld. www.hospice.hu/hospice.php?almenu=3#szoveg

1. sz. melléklet: Hospice betegellátó tevékenységet végzők Magyarországon, 2009⁴

Hospice/palliatív bentfekvő részlegek

1. Gyula, Pándy Kálmán Kórház	(1994)	20 ágy
2. Budapest, Szent László Kórház	(1995)	10 ágy
3. Miskolc, Semmelweis Kórház	(1995)	20 ágy
4. Budapest, MAZSIHISZ Szeretetkórház	(2001)	10 ágy
5. Pécs, Irgalmas Hospice	(2004)	23 ágy
6. Eger, Markhot F. Kórház	(2004)	20 ágy
8. Esztergom, Vaszary F. Kórház	(2004)	10 ágy
9. Budapest Hospice Ház	(2005)	10 ágy
10. Nagykanizsa, Városi Kórház	(2006)	9 ágy
11. Nagyatád, Városi Kórház	(2007)	15 ágy
12. Budapest, Korányi Kórház	(2007)	24 ágy

Összesen: 171 ágy

Ápolási otthonok és idősek otthonai, ahol hospice ellátás folyik

1. Sóstó, Idősek Otthona	(1997)	10 ágy
2. Tatabánya, Nefelejcs Ápolóház	(1999)	5 ágy

Összesen: 15 ágy

Hospice otthoni ellátást végző szolgálatok

1. Budapest, Magyar Hospice Alapítvány	(1991)
2. Szombathely, Hospice Alapítvány	(1992)
3. Miskolc, Erzsébet Hospice Alapítvány	(1994)
4. Tatabánya, Hospice Szeretetszolgálat Alapítvány	(1994)
5. Debrecen, Szent Erzsébet Hospice	(1994)
6. Pécs, Szociális Háló Egyesület	(1996)
7. Kecskemét, Ölelő Kéz Alapítvány	(1995)
8. Kaposvár, Nevitt Otthonápolási Szolg.	(1999)
9. Pécs-Baranyai Hospice Alapítvány	(2004)
10. Békéscsaba, Csachó Eü.Bt	(2004)
11. Hódmezővásárhely, Csernai Kft	(2004)
12. Recsk, Rencia Bt	(2004)
13. Eger, Agria 2000 Kft	(2004)
14. Esztergom, Vaszary Kolos Kórház	(2004)
15. Mátraterenye, Koher Bt.	(2004)
16. Salgótarján, NRG-i	(2004)
17. Salgótarján, Tábita Bt	(2004)
18. Nagykanizsa, Ápoló Kéz	(2004)
19. Zalaegerszeg, Mónika M. Humáneü.Kft	(2004)
20. Budapest, Szent Rita Kft.	(2004)
21. Budapest, Gondoskodás 2000 Bt.	(2004)
22. Szolnok, Morpheus Kft	(2005)
23. Szeged, Gondoskodás 2003 Bt	(2005)
24. Ercsi, Benedikt 2001 Eü. Kft	(2005)
25. Majosháza, Református Egyházközségek	(2005)
26. Cegléd, Homecare 2002 Bt	(2005)
27. Váci Homecare Bt	(2005)
28. Várpalota, Fehér Galamb Alapítvány	(2005)
29. Szarvas, Dr. Bencze és Társa Kft	(2009)
30. Miskolc, Erzsébet 96' Kft	(2009)
31. Miskolc, Terra 95 Bt	(2009)
32. Tiszaújváros, Városi Rendelőintézet	(2009)
33. Budapest, Banai és Tsa Kft	(2009)
34. Budapest, Híd Hospice Alapítvány	(2009)
35. Budapest, Kék Kereszt Bt	(2009)

⁴ Zárójelben az alakulás, illetve a hospice ellátás elkezdésének éve látható

36. Budapest, Nővérbank Bt	(2009)
37. Budapest, Szent László Hospice Alapítvány	(2009)
38. Enying, Vitéz és Tsa Bt	(2009)
39. Győr, DP Terápiusz Kft	(2009)
40. Győr, Pro Vitae Közhasznú Egyesület	(2009)
41. Debrecen, Sónyák Ápolási Szolgálat	(2009)
42. Debrecen, Harris Egészségügyi Szolgálat	(2009)
43. Mezőtúr, Dr.Matuskáné Hadobás Julianna Szolg.	(2009)
44. Szolnok, OFISZ-98. Eü. Bt	(2009)
45. Tatabánya, Dunai Otthonápolási Bt	(2009)
46. Monor, BÁ-HESSZ Humánellátó Bt	(2009)
47. Aszód, "Érted" Hospice Ápolói Kft	(2009)
48. Pilisborosjenő, LSM Empátia Bt	(2009)
49. Nagykőrös, Magdala Bt	(2009)
50. Szekszárd, HÁSZI Bt	(2009)
51. Paks, Medivill Kft	(2009)
52. Balatonkenese, Biomedic 99 Bt	(2009)
53. Veszprém, Harris Ispita Kft	(2009)

Hospice mobil team-ek (intézményi támogató csoportok)

1. Dombóvár, „Életet az éveknek” Alapítvány	(2001)
2. Dombóvár, Alkony-Támasz Alapítvány	(2001)
3. Budapest, Magyar Hospice Alapítvány	(2001)

2. sz. melléklet: Hospice képzések, 2009

szervező	akkreditált alapképzés	akkreditált orvosképzés	egyéb akkreditált képzés	nem akkreditált képzés
Budapest MHPE - ETI	2x40 óra 60 fő			
Miskolc, EHA	1x40 óra (Nyúl), 29 fő	"Palliatív Műhely", 10x2 óra/hó, 13 fő Orvostovább- képzés (Győr): 21 fő		
Budapest, Magyar Hospice Alapítvány		Budapest, "Komplex palliatív ellátás az orvosi gyakorlatban 10 óra, 130 fő (2 alkalom)		Budapest, 1 - ápolók- 15 fő 1 - gyógytornász 5 fő 2 - önkéntes, 76 fő kelet-európai szakemberek - 15 fő elm.gyak.szakisk. 50 fő
Ölelő Kéz Hospice Alapítvány, Kecskemét	120 fő			
Nyíregyháza- Sóstó			Regionális Hospice konferencia 90 fő	
Pécs, Szociális Háló	9x40 óra (Pécs, Szekszárd, Sopron, Szombat- hely) 277 fő			
Cegléd, Homecare 2002 Bt.			Regionális Otthoni Szakápolás és Hospice Konferencia 100 fő	
Budapest, Gondoskodás 2000			"Ápolni és nem pátyolni" 3x6 óra 37 fő	